

علوم و فنون ادبی

۱- گزینه «۱» - زبان پهلوی، زبان رسمی دوران ساسانی بود. از آنجا که این زبان، اساساً به ناحیه پارس تعلق داشته است و در مرحله‌های میان فارسی باستان و فارسی نو (دری) قرار دارد، آن را «فارسی میانه» نامیده‌اند. (سراسری) (پایه دهم - درس چهارم - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۲- گزینه «۳» - عبارت صورت سؤال از کتاب تاریخ بلغمی و مربوط به دوره سامانی است که تعداد لغات عربی در آن اندک است. متن سؤال از ویژگی‌های سایر گزینه‌ها برخوردار است.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۱) (پایه دهم - درس چهارم - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۳- گزینه «۴» - مجله بهار که نشریه ادبی محسوب می‌شد، در سال‌های مشروطه به وسیله میرزا یوسف خان اعصابی آشتیانی (پدر پروین اعتصامی) منتشر شد و پس از آن دو مجله «دانشکده» و «نوبهار» با مدیریت ملک‌الشعرا بهار به عرصه ظهور رسیدند.

(سراسری) (پایه دوازدهم - درس اول - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۴- گزینه «۳» - فیلم‌نامه «جای پای خون» از آثار سیدمهدی شجاعی است.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (پایه دوازدهم - درس هفتم - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۵- گزینه «۱» - بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: صور خیال، جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل نیستند.

گزینه «۳»: این ویژگی مربوط به قلمرو فکری دوره انقلاب اسلامی است؛ نه ادبی.

گزینه «۴»: این ویژگی مربوط به قلمرو زبانی است؛ نه ادبی.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۱) (پایه دوازدهم - درس دهم - سبک‌شناسی) (متوسط)

۶- گزینه «۲» - «بدوک» از فیلم‌نامه‌ها و «حیافت» و «جای پای خون» و «کشتی پهلوی گرفته» حاصل تجربه‌های داستانی سیدمهدی شجاعی خصوصاً در زمینه ادبیات مذهبی است. (سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۲) (پایه دوازدهم - درس هفتم - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۷- گزینه «۴» - «کوتاهی جملات و ایجاز» از ویژگی‌های نثر سبک خراسانی در دوره سامانی است. (سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (پایه دهم - درس دوم - سبک‌شناسی) (متوسط)

۸- گزینه «۲» - بیت «گل بخندید و باغ شد پدرام ای خوشا این جهان، بدین هنگام» سروده فرخ‌نسیستانی، شاعر قرن چهارم و نمونه‌ای از شعر سبک خراسانی است.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (پایه دهم - درس هفتم - سبک و سبک‌شناسی) (متوسط)

۹- گزینه «۴» - با توجه به «ایجاز و اختصار در لفظ و معنا» و «کوتاهی جملات» و «تکرار واژگان» و «محتوای دینی»، این متن از کتاب ترجمه تفسیر طبری، از نمونه‌های موفق نثر دوره سامانی به شمار می‌رود.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۰) (پایه دهم - درس هفتم - سبک و سبک‌شناسی) (متوسط)

۱۰- گزینه «۱» - نوحات‌الانس، تحفة‌الاحرار و بهارستان: جامی

رساله دلگشا و صد پند و موش‌گره و اخلاق‌الاشرف: عبید زاکانی

لمعات و عشاق‌نامه: فخرالدین عراقی

مجالس سبعه، فیه ما فیه و دیوان شمس و مثنوی معنوی: مولانا

توجه: تذکره‌الاولیا اثر عطار و جمشید و خورشید اثر سلمان ساوجی است.

(سراسری با تغییر) (پایه یازدهم - درس اول - تاریخ ادبیات) (دشوار)

۱۱- گزینه «۱» - چون واژگان غرق و حلق حروف اصلی ندارند. قافیه بیت غلط خواهد بود. واژگان قافیه در سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: کمینم - نازنینم

گزینه «۳»: می‌زنم - گردنم

گزینه «۴»: دخت - پخت

(سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (پایه دهم - درس یازدهم - قافیه قواعد) (متوسط)

۱۲- گزینه «۴» - قاعده قافیه در ابیات ۱، ۲ و ۳، یک است؛ زیرا بعد از حذف حروف اضافی، حروف قافیه به «او» یا «و» ختم می‌شود، ولی در گزینه «۴» این چنین نیست.

واژگان قافیه در گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مبادا - رویا

گزینه «۲»: پهلوی - جو

گزینه «۳»: عقبی - بی‌نا

گزینه «۴»: سینه - کینه (سراسری با تغییر) (پایه دهم - درس یازدهم - عیوب قافیه) (متوسط)

۱۳- گزینه «۱» - کلمات قافیه «عیب» و «عیب» و حروف قافیه «ب-یب» است که مطابق الگوی مصوت و دو صامت می‌باشد. حروف قافیه در سایر گزینه‌ها «مصوت + یک صامت» است. (سراسری داخل کشور انسانی - ۹۶) (پایه دهم - درس یازدهم - قافیه قواعد) (متوسط)

۱۴- گزینه «۲» - وزن مصراع گزینه «۲»: مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن (سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۱) (پایه یازدهم - درس هشتم - پایه‌های آوایی) (متوسط)

۱۵- گزینه «۲» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن (مستفعلن مفاعیلُ مستفعلن فعل): وزن شعر دولختی یا دوری نیست.

گزینه «۲»: مفعولُ مفاعیلن // مفعولُ مفاعیلن (مستفعلن مفعولن // مستفعلن مفعولن)

گزینه «۳»: مفتعلن مفاعلن // مفتعلن مفاعلن: دولختی است، اما به دو صورت قابل دسته‌بندی نیست.

گزینه «۴»: مفتعلن مفتعلن فاعلن دولختی نیست و به دو صورت قابل دسته‌بندی نیست. (سراسری) (ترکیبی - وزن شعر) (دشوار)

۱۶- گزینه «۴» -

آ س مان صا ف ش با رام // یخ ت خن دا ن ز مان رام

--U/--UU/--U//--UU/--U

(سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۱) (پایه یازدهم - درس هشتم - پایه‌های آوایی) (متوسط)

۱۷- گزینه «۴» - هجاهای بلند: از، تا، آ، مد، هیچ، ران، در، مُر، آز، وا، رفت (۱۱ مورد)

توجه: با توجه به اختیارات شاعری «رفت» در پایان مصراع دوم، هجای بلند محسوب می‌شود.

هجاهای کشیده: پای، دیم، ذرد، دیم، دست (۵ مورد)

(سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (ترکیبی - اختیارات شاعری) (متوسط)

۱۸- گزینه «۴» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: وزن بیت: -U--UU--UU----- < فاعلاتن فاعلاتن فعلن (فعلن)

گزینه «۲»: وزن بیت همسان تک‌لختی است.

گزینه «۳»: ابداً: آمدن «فعلن»: - - - - - به جای «فعلن»: - - - - - در رکن پایانی هر دو مصراع / حذف همزه: یاد آمد -> یادامد، فریاد آمد -> فریادامد

گزینه «۴»: در مصراع اول فقط همزه در واژه «آمد» حذف می‌شود.

(سراسری با تغییر) (ترکیبی - عروض) (دشوار)

۱۹- گزینه «۴» - وزن شعر «مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فاعلن» است، بنابراین اختیار «آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن» در رکن اول مصراع دیده نمی‌شود.

گزینه «۱»: ابداً: آمدن فعلن (- - - - -) بی نیست) به جای فعلن (UU - - - - - : م م خور) در رکن پایانی مصراع دوم

گزینه «۲»: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: هجای دهم (ی) مصراع دوم در «رخنه» به ضرورت وزن باید بلند تلفظ شود. کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: در مصراع اول هجای پنجم (بی) در «خنده‌روبی» به ضرورت وزن باید کوتاه تلفظ شود.

گزینه «۳»: هجای کشیده پایان مصراع دوم باید بلند تلفظ شود.

(سراسری با تغییر) (پایه دوازدهم - ترکیبی - اختیارات شاعری) (دشوار)

۲۰- گزینه «۲» - تشبیه گسترده: زلف چو چوگان، زلف (مشبه)، چو (ادات تشبیه)، چوگان (مشبّه‌به) / تشبیه فشرده: گوی دلم (اضافه تشبیهی یا فشرده اضافی)، دلم (مشبّه)، گوی (مشبّه‌به) بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تشبیه گسترده: تیشه فرسودن فرهاد مانند بازی بچگانه است. (دو تشبیه)

گزینه «۳»: تشبیه گسترده: [تو] چون مرغ / تشبیه فشرده: ندارد

گزینه «۴»: تشبیه گسترده: ندارد / تشبیه فشرده: آتش مهر (اضافه تشبیهی یا فشرده اضافی)

(سراسری با تغییر) (پایه یازدهم - درس سوم - آرایه‌های ادبی) (متوسط)

۲۱- گزینه «۴» - مجاز: عالم -> مردم، انسان‌ها / تشبیه: عالمی چو زلف تو بی‌قرار هستند. / اغراق: بی‌قرار بودن مردم جهان با دیدن زیبایی زلف تو (معشوق) توصیفی بیش از حد معمول است. / جناس ناقص: دیده و دید / تضاد: بی‌قرار و قرار

(سراسری) (ترکیبی - آرایه‌های ادبی) (متوسط)

۲۲- گزینه «۲» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تلمیح: اشاره دارد به داستان حضرت خضر و چشمه آب حیات / تشبیه: چون عقیق - بادیه عشق (تشبیه)

گزینه «۲»: تلمیح: اشاره دارد به داستان حضرت که در گهواره به سخن آمد. / تشبیه: غنچه چون عیسی - مهد شاخ - گل چو مریم - مهر خاموشی (۴ تشبیه)

گزینه «۳»: تلمیح: اشاره دارد به داستان یوسف و زلیخا / تشبیه: چون زلیخامشربان (یک تشبیه)

گزینه «۴»: تلمیح: اشاره دارد به داستان حضرت ابراهیم و حضرت موسی

(سراسری) (ترکیبی - آرایه‌های ادبی) (متوسط)

۲۳- گزینه «۴» - ایهام تناسب: آهو (مصراع اول): (۱) عیب و گناه (معنای موردنظر)، (۲) نوعی جانور که با سگ و صحرا تناسب دارد. تازی: (۱) می‌دوانی (معنای موردنظر)، (۲) نوعی سگ شکاری که با سگ و آهو و صحرا تناسب دارد.

تشبیه: نفس چون سگ / صحرائی قناعت (اضافه تشبیهی)

ایهام: آهو (مصراع دوم): (۱) نوعی جانور، (۲) عیب و نقص

استعاره: صحرا (قناعت)

(سراسری با تغییر) (ترکیبی - آرایه‌های ادبی) (متوسط)

- ۲۴- گزینه «۴» - تشبیه: حلاوت‌خانه وحدت = بیت ت
ایهام: قلب: (۱) دل، (۲) سکه تقلبی = بیت ب
لف و نشر: لفها (لطف و قهر) - نشرها (نظر مرحمت و حلقه فتراک) = بیت ب
موازنه: دوبه‌دو واژه‌های هر دو مصراع سجع متوازن و متوازی هستند. = الف
(سراسری با تغییر) - ترکیبی - آرایه‌های ادبی (متوسط)
- ۲۵- گزینه «۱» - مفهوم مشترک بیت مرتبط با بیت صورت سؤال: تأثیرگذار بودن راز و نیاز و
گریه سحرگامی (شبانه) و صفا یافتن دل به واسطه آن
گزینه «۲»: بی‌تأثیر بودن گریه و زاری مصنوعی و غیرواقعی
گزینه «۳»: شکایت شاعر از بداقبالی و تغییرناپذیری بخت بد او
گزینه «۴»: اغراق و بزرگ‌نمایی در توصیف اشک
(سراسری) - ترکیبی - قرابت مفهومی (متوسط)
- ۲۶- گزینه «۴» - مفهوم مشترک بیت مرتبط با بیت صورت سؤال: آمادگی عاشق برای بذل
جان به پای معشوق
گزینه «۱»: توصیف زیبایی اغراق‌آمیز معشوق
گزینه «۲»: داشتن آرزوی وصال یار
گزینه «۳»: تسلیم بودن در برابر خواست معشوق
(سراسری) - عروضی (دشوار)
- ۲۷- گزینه «۱» - مفهوم مشترک ابیات گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴» و بیت صورت سؤال: صبر و
شکیبایی در برابر مشکلات موجب موفقیت و سربلندی است. (توصیه به صبر در برابر
مشکلات)
مفهوم بیت گزینه «۱»: شاعر در مقابل توصیه طیب به صبر و شکیبایی، ناتوان است
(ناشکیبایی عاشق). (سراسری) - ترکیبی - قرابت مفهومی (متوسط)
- ۲۸- گزینه «۲» -
بیت (ت): بی‌اعتباری دنیا (عجوز = استعاره از دنیا)
بیت (الف): فراغت خاطر (چه آسوده است...)
بیت (ب): خویشتن‌داری (عنان نفس را محکم داشتن)
بیت (پ): توصیه به فروتنی (از آستان مگذر)
(سراسری با تغییر) - ترکیبی - آرایه‌های مفهومی (متوسط)
- ۲۹- گزینه «۴» - ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» ویژگی‌های سبک خراسانی و بیت گزینه
«۴» ویژگی سبک عراقی را دارد. تشریح گزینه‌ها:
گزینه «۱» و «۲»: دارای مضمون پند و اندرز به زبان ساده است و جنبه عملی و دستوری
دارد (ویژگی فکری سبک خراسانی).
گزینه «۳»: معشوق در این بیت زمینی است. (ویژگی فکری سبک خراسانی)
گزینه «۴»: بیان فراق (ویژگی فکری سبک عراقی)
(سراسری) (پایه یازدهم - درس چهارم - سبک عراقی) (متوسط)
- ۳۰- گزینه «۱» - سراینده ابیات؛ سعدی شاعر قرن هفتم است. تشریح گزینه‌ها:
گزینه «۲»: واژه‌های قافیه: جواب و ناصواب / هوش و خموش
گزینه «۳»: مفهوم مشترک: توصیه به سنجیده‌گویی و سکوت
گزینه «۴»: وزن ابیات: مفتعلن مفتعلن فاعلن
(سراسری) - ترکیبی - عروضی (متوسط)